

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

про результати відвідування

**Відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового
проживання КУ «Територіальний центр соціального обслуговування
(надання соціальних послуг)» Малодівицької селищної ради Прилуцького
району Чернігівської області
19.03.2025**

м. Чернігів, 2025 рік

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 19.03.2025 групою НПМ здійснено відвідування Відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання комунальної установи «Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)» Малодівицької селищної ради Прилуцького району Чернігівської області (далі – Відділення, Заклад).

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Шумна Лариса Петрівна, представник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Чернігівській області (керівник групи НПМ);

Гавриль Олена Анатоліївна, регіональний координатор взаємодії з громадськістю Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Загальна інформація.

Відділення знаходиться за адресою: вул. Чернігівська, буд. 29, сел. Мала Дівиця, Прилуцький р-н, Чернігівська обл., 17523.

Керівництво:

Тимко Антоніна Володимирівна – директор комунальної установи «Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)» Малодівицької селищної ради Прилуцького району Чернігівської області (далі – Центр).

Чорнодід Любов Петрівна – завідувач Відділення.

Відповідно до Положення про Відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання комунальної установи «Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)» Малодівицької селищної ради Прилуцького району Чернігівської області, затвердженого директором Центру 01.08.2021 (далі – Положення), Відділення є структурним підрозділом Центру.

До Відділення на постійне або тимчасове проживання, повне державне утримання безоплатно приймаються одинокі громадяни похилого віку, особи з інвалідністю (які досягли 18-річного віку), хворі (з числа осіб працездатного віку на період до встановлення їм групи інвалідності, але не більш як чотири місяці), які відповідно до висновку лікарсько-консультативної комісії закладу охорони здоров'я за станом здоров'я не здатні до самообслуговування, потребують постійного стороннього догляду та допомоги, стаціонарного догляду, соціально-побутових, соціально-медичних та інших соціальних послуг.

Штатна чисельність працівників Закладу складає 12,5 штатних одиниць, усі посади заповнені.

Заклад розрахований на проживання 17 осіб. Станом на день відвідування у Відділенні фактично проживало 17 осіб, з них 8 осіб з інвалідністю.

На утримання Закладу у 2025 році передбачено 4,2 млн грн, заборгованості немає.

У 2024 році Заклад отримав благодійну допомогу на суму майже 94 тис. грн, яка спрямована на покращення умов проживання підопічних.

Соціальна послуга стаціонарного догляду у Відділенні надається підопічним на підставі укладених договорів про надання соціальних послуг.

Добові витрати на харчування отримувача соціальної послуги становлять 141,48 грн, на медикаменти – 31,68 грн, а загальна сума витрат на одного підопічного в місяць складає 22 006,77 грн.

Заклад розташований в одноповерховій будівлі, яка має 6 житлових кімнат, їдальню, медичний кабінет, ізолятор, кімнату для відпочинку, складські приміщення. В окремій будівлі розташовано харчоблок. Територія Закладу доглянута, облаштована лавками для відпочинку. Підопічні вільно пересуваються територією Закладу, а також мають можливість здійснювати самостійні прогулянки за межами Відділення. Вікна Відділення не заграбовані.

Групою НПМ встановлено, що у Відділенні підтримується належний санітарний стан, здійснюється догляд за підопічними, включаючи допомогу у харчуванні та індивідуальні санітарно-гігієнічні процедури. Підопічні забезпечені необхідним твердим та м'яким інвентарем. У кожній кімнаті наявні ширми.

Житловий корпус має два входи, один з яких облаштований пандусом.

Отримувачі соціальної послуги проживають у кімнатах від однієї до чотирьох осіб. Жінки і чоловіки проживають окремо.

Зі слів адміністрації Відділення й підопічних постільну білизну та рушники замінюють раз на тиждень.

На нічне чергування у Відділенні з отримувачами соціальної послуги залишається медична сестра та молодша медична сестра.

У житлових кімнатах Закладу дотримується оптимальний температурний режим, природне та штучне освітлення задовільне.

У Відділенні організовано чотириразове харчування. З метою контролю за дотриманням якості та безпечності харчових продуктів при приготуванні і реалізації готової продукції від кожної партії приготовлених страв кухарем відбирається добова проба (фото 1). В наявності щоденне та перспективне меню.

З комунальним некомерційним підприємством «Центр медико санітарної допомоги» Малоодвіцької селищної ради Прилуцького району Чернігівської області укладено договір про надання первинної медичної допомоги підопічним Відділення.

Відповідно до вимог Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» усі отримувачі соціальної послуги уклали (підписали) декларації з сімейними лікарями.

Для підопічних організовуються різноманітні дозвілєві заходи, які проходять у залі для відпочинку (фото 2, 3). Серед них: святкові привітання з днем народження, концертні програми, тематичні зустрічі тощо.

Також підопічні мають змогу читати книги та журнали, які приносять працівники та родичі. У кімнатах і залі для відпочинку є телевізори, що дає

можливість переглядати улюблені передачі (фото 4).

У кожній житловій кімнаті наявні ємності з питною водою (фото 5, 6).

У 2024 році підопічні пройшли медичний огляд профільними лікарями.

У Відділенні наявний стенд, на якому зазначена інформація про права і обов'язки отримувачів соціальної послуги, адреси та телефони посадових осіб (зокрема, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини), на які вони можуть звертатися в разі порушення їх прав та інтересів (фото 7, 8).

У Закладі панує доброзичлива атмосфера. Зовнішній вигляд підопічних охайний.

Група НПМ провела конфіденційне особисте спілкування з усіма отримувачами соціальних послуг. Скарг на неналежне поводження, якість догляду та умови проживання від отримувачів соціальної послуги не надходило. Також мешканці Відділення повідомили про відсутність застосування до них будь-яких заходів фізичного або психологічного впливу.

Упродовж 2024 року у Відділенні померло 4 особи (причиною смерті здебільшого встановлено хронічна серцева недостатність).

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування групи НПМ здійснено 10.08.2023, за результатами якого виявлено порушення прав підопічних, зокрема:

на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло;

на охорону здоров'я та медичну допомогу;

на доступність, зокрема для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення;

на правовий захист.

За результатами попереднього відвідування НПМ Відділення вносились такі рекомендації щодо дотримання прав підопічних та діяльності Закладу, а саме:

1. Чернігівській обласній військовій адміністрації вжити невідкладних заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності комунальної установи «Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)» Малодівицької селищної ради Прилуцького району Чернігівської області.

2. Малодівицькій селищній раді Прилуцького району Чернігівської області:

сприяти у фінансуванні та виділенню коштів, зокрема з залученням благодійних організацій, для здійснення ремонтних робіт, організування дозвілля; облаштувати укриття з урахуванням вимог чинного законодавства.

3. Комунальній установі «Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)» Малодівицької селищної ради Прилуцького району Чернігівської області:

вжити заходів щодо отримання ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики або укладення договору з закладом охорони здоров'я;

забезпечити надання соціальної послуги стаціонарного догляду у відповідності Державного стандарту стаціонарного догляду, затвердженого Наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198;

забезпечити обстеження осіб з інвалідністю МСЕК з метою оформлення та коригування індивідуальних програм реабілітації, виконання реабілітаційних заходів здійснення контролю за їх виконанням;

розмістити на стендах актуальну інформацію про права підопічних, адреси та номери телефонів гарячих ліній організацій та посадових осіб, а також контактні телефони Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Рекомендації, надані за результатами попереднього відвідування не виконані в частині облаштування укриття для підопічних і персоналу та не оформлено індивідуальну програму реабілітації підопічного Л., особи з інвалідністю III групи.

Групою НПІМ відмічено, що адміністрацією Відділення були вжиті необхідні заходи щодо усунення порушень, виявлених під час попереднього відвідування щодо:

внесення до посадових інструкцій керівництва Відділення та медичного персоналу інформації про попередження катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання;

укладено договір про надання первинної медичної допомоги підопічним Відділення з комунальним некомерційним підприємством «Центр медико санітарної допомоги» Малодівицької селищної ради Прилуцького району Чернігівської області;

забезпечено право підопічних на належне медичне обстеження;

забезпечено право підопічних на належне харчування;

обладнано вбиральню та душову кімнату кнопками виклику і поручнями;

оформлено стенд, на якому зазначена інформація про права і обов'язки отримувачів соціальної послуги, адреси та телефони посадових осіб, на які вони можуть звертатися в разі порушення та захисту їх прав та інтересів.

II. ФАКТИ ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя та безпеку (стаття 2 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

1. У ході відвідування встановлено, що в Закладі відсутні захисні споруди (укриття) та будь-які обладнані приміщення, які мають забезпечувати можливість безпечного перебування підопічних у разі оголошення повітряної тривоги, що не відповідає вимогам пункту 7 розділу XVII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198 (далі – Державний стандарт) та абзацу другому підпункту 2 пункту 5 Критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 18.

У Відділенні проживають маломобільні підопічні, які потребують спеціального догляду й додаткової підтримки і не здатні швидко евакуюватися у разі виникнення надзвичайної ситуації та під час тривоги залишаються у своїх кімнатах,

а інші підопічні задля безпеки виходять у коридор, користуючись правилом двох стін.

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України).

2. У Відділенні не ведеться первинна облікова документація №003-4/о «Листок лікарських призначень», затверджений наказом Міністерства охорони здоров'я України від 29.05.2013 № 435, що ускладнює контроль за виконанням призначень лікаря.

Порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 48 Конституції України).

3. У п'яти житлових кімнатах відсутні кнопки виклику персоналу, хоча в разі виникнення екстреної ситуації, підопічні потребуватимуть надання оперативної допомоги медичних працівників.

Слід зазначити, що під час підготовки звіту керівництво Відділення усунуло вказане порушення, а саме - усі житлові кімнати облаштовані тривожними кнопками (фото 9, 10).

4. У Закладі наявна відокремлена кімната (ізолятор) для спостереження за новоприбулими підопічними протягом 14 днів задля виявлення проявів гострих інфекційних хвороб та запобігання їх розповсюдженню серед мешканців Закладу та ізолювання хворих підопічних. Проте в карантинній кімнаті відсутня вбиральня та ванна з душем, що не відповідає вимогам ДБН В.2.2-18:2007 «Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення».

Порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення (стаття 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю).

5. У Відділенні проводяться заходи з реабілітації осіб з інвалідністю з порушенням вимог статті 23 Закону України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні». Зокрема, під час відвідування виявлено, що у Закладі проживають 6 осіб з інвалідністю, із них в особовій справі підопічної Л. відсутня сформована Індивідуальна програма реабілітації.

6. Одна із входних груп будівлі Закладу облаштована сходами, які не оснащені попереджувальними контрастними смугами. Зазначене маркування також відсутнє на інших архітектурних елементах будівлі, зокрема, порогах, що порушує вимоги пункту 8.4. ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд» (далі – ДБН В.2.2-40:2018) щодо розміщення візуальних елементів доступності (фото 11).

Вказане порушення усунуто під час складання звіту, про що керівництвом закладу надано підтверджуючі фотоматеріали (фото 12).

7. Не всі приміщення Закладу у повній мірі пристосовані до потреб осіб з інвалідністю та підопічних, які належать до маломобільних груп населення, що не відповідає вимогам ДБН В.2.2-40:2018, а саме:

у приміщеннях Закладу наявні високі дверні пороги, що ускладнює пересування підопічних, які належать до маломобільних груп населення (фото 13, 14);

у коридорах відсутні поручні та інші пристосування для осіб з інвалідністю та осіб похилого віку;

у вбиральні відсутні поворотні або відкидні сидіння, гачки для одягу, милиці та інше приладдя (фото 15);

дверні прорізи шириною менше ніж 0,9 м, отже, особи на кріслах колісних вимушені справляти свої природні потреби у житлових кімнатах, використовуючи спеціально пристосовані ємності.

8. Групою НПМ встановлено, що Положення містить слово «інвалід». Зазначене твердження є дискримінаційним і не відповідає вимогам Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю (фото 18). Окрім того, метою Закону України № 2249 - VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України», прийнятого Верховною Радою України 19.12.2017, є виключення із законодавства України та вжитку терміну «інвалід» і заміни його терміном «особа з інвалідністю».

Порушення права на ефективні засоби юридичного захисту (стаття 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статті 40, 57, 59 Конституції України).

9. Відповідно до статті 14 Закону України «Про безоплатну правничу допомогу», отримувачі соціальної послуги належать до категорії осіб, які мають право на безоплатну вторинну правничу допомогу, що включає заходи захисту, процесуальне представництво, а також допомогу у складанні процесуальних документів.

Однак у Закладі не налагоджена співпраця з місцевим центром з надання безоплатної вторинної правничої допомоги, що порушує право підопічних на своєчасне отримання кваліфікованої професійної правничої допомоги, гарантованої державою.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Чернігівській обласній військовій адміністрації:

1.1. Вжити заходів контролю та нагляду за дотриманням прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду у Відділенні.

2. Прилуцькій районній військовій адміністрації:

2.1. Звіт за результатами моніторингового візиту до Відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання КУ «Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)» Малодівицької селищної ради взяти до відома.

3. Малодівицькій селищній раді Прилуцького району Чернігівської області:

3.1. Забезпечити контроль за усуненням недоліків, викладених у звіті, та вжити заходів щодо забезпечення безпечних та комфортних умов проживання отримувачів соціальних послуг у Відділенні.

3.2. Передбачити фінансування на облаштування укриття та реконструкцію приміщень Відділення у відповідність до вимог ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність

будівель і споруд» або налагодити взаємодію із благодійними організаціями, які спроможні підтримати виконання даних робіт.

4. Комунальній установі «Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)» Малодівницької селищної ради Прилуцького району Чернігівської області:

4.1. Вжити невідкладних заходів щодо усунення порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду у Закладі.

4.2. Забезпечити оновлення індивідуальної програми реабілітації підопічного Л., особи з інвалідністю III групи.

4.3. Обладнати карантинну кімнату відповідно до вимог ДБН В.2.2-18:2007 «Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення».

4.4. Обладнати приміщення Відділення відповідно до вимог ДБН В.2.2-40:2018.

4.5. Забезпечити належне ведення та виконання листків лікарських призначень.

4.6. Забезпечити право підопічних на безпечні умови перебування у Закладі.

4.7. Налагодити співпрацю зі Східним міжрегіональним центром з надання безоплатної правничої допомоги.

Додаток: фотоматеріали на 3 арк.

**Керівник групи НПМ
Представник Уповноваженого
у Чернігівській області**

Лариса ШУМНА

Фотоматеріали**Фото 1****Фото 2****Фото 3****Фото 4****Фото 5****Фото 6**

Фото 7

Фото 8

Фото 9

Фото 10

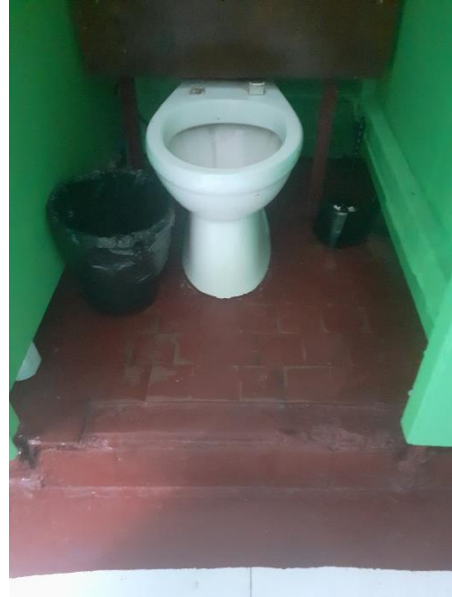

Фото 11

Фото 12

Фото 13**Фото 14****Фото 15**